

Sterke verbindingen – gespannen verhoudingen

Interview voor Technologie en religie.

R.Ruard Ganzevoort

Published *deusetmachina.wordpress.com*

‘Technologie en religie kennen sterke verbindingen, maar ook gespannen verhoudingen’. Dit zijn de woorden van Ruard Ganzevoort, Lector Theologie en Levensbeschouwing op Windesheim te Zwolle en hoogleraar Praktische Theologie aan de VU te Amsterdam.

De gespannen verhoudingen zijn deels verklaarbaar uit de bedreiging die technologie zou vormen voor de religie. De technologische ontwikkelingen, met name op communicatief gebied, hebben namelijk de individualisering sterk doen toenemen. Hierdoor voelden mensen niet meer de behoefte te leven in een geloofsgemeenschap en kreeg het geloof een apart plekje in plaats van een grote centrale rol in iemand leven.

Ondanks de bedreigingen ziet Ganzevoort juist ook mogelijkheden voor religie in de huidige maatschappij vol technologie. Al heeft de individualisering mensen uit de gemeenschappen laten vertrekken, op internet ontstaan er juist virtuele gemeenschappen. De achterban van deze groeperingen voelt zich alleen in het geloof en zoekt via internet steun en bevestiging bij elkaar.

Ganzevoort ziet de technologische ontwikkelingen van de afgelopen eeuwen als onmisbaar. Als voorbeelden noemt hij de deltawerken en de levensverlangende mogelijkheden in de gezondheidszorg. Vroeger zochten mensen hun toevlucht tot een godsdienst om met onoplosbare kwalen en niet te voorkomen rampen om te gaan. In de tijd waarin we nu leven heeft de wetenschap voor veel van deze zaken oplossingen gevonden. ‘We beheersen het nu zelf, dus geloven we niet meer dat God dit in de hand heeft’, vertelt Ganzevoort. Vroeger wendden alle vrouwen van vissers uit strenge vissersdorpen zich nog tot God in de hoop dat Hij genade zou hebben met hun echtgenoten en ze veilig terug liet keren. De mensen wisten dat de zee gevaarlijk was dit leidde tot een besef van afhankelijkheid. Tegenwoordig geloven de mensen steeds minder dat de Almachtige hier invloed op heeft. Dit komt door de ontwikkeling van goede schepen die er voor zorgen dat er nauwelijks ongelukken op zee meer gebeuren. Toch zie je in bijvoorbeeld Spakenburg of Katwijk bij sommige mensen nog steeds het vertrouwen in bescherming van bovenaf.

Door technologie verandert de wereld en ook de religie. Tegenwoordig zijn de levensvragen minder religieus dan vroeger. Ook zien veel gemeenschappen geen heil meer in strenge regels en wetten opgelegd door de Bijbel, maar willen ze meer gevoel en voldoening uit het geloof halen. Ganzevoort noemt dit Hedonisme. De kerk begint technologische innovaties steeds meer te accepteren. De evangelische gemeenten vallen in Nederland erg op met hun gebruik van technologie. In tegenstelling tot orthodoxe christenen die wat terughoudend zijn maken zij juist wel veel gebruik van de technologische ontwikkelingen. Dit gebeurt vooral op het gebied van communicatie met als doel meer mensen te bereiken om hun boodschap te verkondigen.

‘Mensen zijn zich te weinig bewust van het effect van techniek op ons dagelijkse leven’, vertelt Ganzevoort. Hij doelt hier op het gebruik van e-mail en mobiele telefoons. Ganzevoort vindt het nuttig dat er meer onderzoek zou komen naar de verwevenheid tussen technologie en religie omdat het bijdraagt aan zelfkritiek. Het lijkt hem goed stil te staan bij vragen als ‘Moet alles kunnen?’ en ‘Zouden we ons niet bij de beperkingen in het leven moeten neerleggen?’.

‘We kunnen onszelf nu nog lang niet voorstellen wat er over vijftig á honderd jaar mogelijk is qua technologie’, vertelt Ganzevoort. Hij vraagt zich af of de mens zich dan heeft neergelegd bij de begrenzingen waar nooit een oplossing voor gevonden lijkt te worden. Of er in Nederland op den duur groeperingen als de Amish zullen ontstaan?

Hij denkt niet dat orthodoxe christenen komende technologische ontwikkelingen zullen verwerpen. ‘Ze lopen dan misschien een aantal jaren achter, maar uiteindelijk zullen ze wel schoorvoetend meegaan in de ontwikkeling’.